

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad 8. (21.) nov. 1912.

Predvčerajšnjem proti sedmi uri zvečer zbrala se je velika množica ljudstva, da manifestira zavzetje Bitolja in zopetno zmago nad Turki. V sprevedu so nosili baklje in trobojnice in bojne pesmi so navduševale vedno naraščajočo množico, ki je skoraj neprestano vzklikala patrijotične slava- in živio-klice na balkanski savez, na srbsko armado, na kralja Petra, na srbski narod itd. Demonstrantje so se ustavili pred kraljevo palačo, pred vojnim ministrstvom, pred stanovanjem ministrskega predsednika Pašića in pred ostalimi ministrstvi. Pozno v noč so se manifestanti mirno razšli.

Isti večer je prišel v Belgrad tudi gospod Zupančič, geometer iz Kranja. V kavarni »Moskvi« smo se sešli. In seveda ta večer smo proslavili, bilo nas je trojica Slovencev, v hotelu »Takovo« pri koncertu dunajske damske kapele.

Drugi dan, v sredo, smo naredili izlet v Topčider, ki leži pičlo uro oddaljen od Belgrada. Tu so priljubljena izprehajališča Belgrajčanov. V senci košatih dreves se vijejo s peskom posute stezice, ob katerih raste cvetje in druge vrtno rastline, umetniško razsejane. Seveda vse to je sedaj oropano svoje krasote, vendar sledovi pomladanske razkošnosti še niso izbrisani popolnoma. Velik ljudski park je bil danes popolnoma zapuščen, pač pa je ob toplih letnih večerih tu polno življenja in velikomestnega vrvenja.

Peljali smo se tja s tramvajem, ki je pa celo pot jako slabo funkcioniral. Vsak trenutek smo se ustavljali, vozili nazaj in zopet dalje, kakor kako muhasto kljuse, ki se plaši svoje sence. Končno smo vendar prišli v Topčider, med potom pa smo opazovali kraljevo srbsko tovarno duvana (tobaka), skladišča lesa, vojašnico staro in novo, vojno ministrstvo, državni parlament (narodna skupština), dolg, železen most čez Donavo za železnico, ki veže Srbijo z Avstrijo, razne druge tovarne in kar nas je najbolj zanimalo, straže ob železniških progah. Te straže se rekrutirajo iz »narodne odbrane«, nekaka vrsta »Landsturma« in »Bürgergarde«. Vsi so že starejši možje, ki nimajo na sebi nič drugega erarija, kot dolgo staromodno puško z dolgim koničastim bajonetom, ki presega vse skupaj visokost visoko rastlega moža. Ti možje hodijo ob progi s puško na rami ter odganjajo vsakogar, ki bi se hotel približati železni cesti. Po kratkem odmoru pri turški kavi v vrtni kavarni, vrnilo smo se zopet v Belgrad, kjer smo privezali dušo v »Mali kazini« z razmeroma nedragim obedom, nakar smo jo malinili med Arnavti in Turke v trdnjavo. Prešli smo troje vrste straž brez nadlegovanja v dobro in z visokimi nasipi in zidovjem zavarovano trdnjavo. Takoj pri vходу v trdnjavo nas je iznenadilo za zidovjem glasno rožljanje verig. Tam so se namreč ravno izprehajali zločinci, ki delajo tu pokoro za svoje grehe. Hujši zločinci nosijo na nogah težke verige in pri vsakem koraku delajo okovi čuden, pretresujoč vtis na prisotnega. V trdnjavi je tudi kavarna, nasproti njej pa je pisarna dedžurnega komandanta posadke in straže v trdnjavi. Te hiše sva se izognila, ker

smo dobro vedeli, da je vhod k vjetnikom tudi novinarjem strogo prepovedan. Na levo velikega prostora v gornjem delu je poslopje generalnega štaba, zraven je vojni muzej, kjer se nahajajo čevi starih topov in težke, železne, votle, topovske kroglice. Pred nami je bolnišnica, kjer so ranjeni Arnavti in Turki. Na desno pa je bolnica, kjer so ranjeni Srbi, nekaj Bolgarov in tudi nekoliko Arnavtov in Turkov, katere straži straža noč in dan. Na širnem prostoru se je izprehajal en turški paša, en hodža (turški duhovnik) in dragoman (turški tolmač). Bili so v živahnem pogovoru. Iz okna jetniške bolnice jih pozove turški častnik ter govori z njimi v turškem jeziku, poleg častnika na oknu sta sloneli tudi dve krasni mladi golobici — strežnici. Visoki turški paša in njegov spremljevalec so se odstranili. Pristopil sem k oknu in vprašal strežnice, smemo li pogledati v notranjost, ker smo tuji časniki. Ker nas je vprašala odkod smo, smo ji povedali, nakar je nam dovolila vstop, ne pa tako njena koleginja, končno se je tudi ta vdala. Toda na vratih je stal dragoman, ki nas ni pustil v bolnico ter dejal naj se obrnemo na dr. Stokića, glavnega zdravnika tega oddelka. Gospoda dr. Stokića smo dobili ravno pri čaši kave v družbi mlade strežnice, mogoče svoje soproge, dasi je on že postaren gospod, upadlega obraza in s kozjo, sivo brado. Prijazno nas je sprejel, pregledal moje legitimacije in takoj odšel z nami v bolnico. V bolnici je okrog 200 vjetnikov, ki pa so večinoma malo ali celo nič ranjeni, ker jih je več tudi takih, ki so bolni vsled velikih naporov, prezebljenja itd. V bolnici jim je dobro, jed imajo boljše kot ostali zdravi vjetniki ter se v ničnem ne razlikuje postrežbe od postrežbe v ostalih bolnicah srbskih vojakov. Vsi prostori so čisti, istotako tudi posteljno perilo. Prijazen gospod zdravnik nas je peljal na to v majhno sobico, kjer se zdravita dva turška častnika. Eden izmed njih je spal, vsaj zdelo se nam je. Obžaloval sem, da smo bili tako indiskretni, da smo vstopili ravno v trenotku, ko je drug lep visokost raste turški častnik, še mlad fant sedel na postelji, imajoč na vsaki strani po eno. Že znano nam strežnico, ki ste istotako sedeli pri njem na postelji. Cvetočica lica mladit dekle so se pordečila, povesile ste oči in sramežljivo skočili v stran, toda bilo je že prepozno. Videli smo jih in zatrdil sem enim izmed njih, da tega nikomur ne povem, kar mi pa seveda ni verjela. Turek je v vidni zadregi poklical k sebi dragomana ter mu nekaj povedal. Dragoman nam je raztolmačil, da so Turki popolnoma zadovoljni z vsem s postrežnim osobljem, zdravniki in z drugimi domačini, nikoli ne slišijo žal besede in postrežba je izborna. Skratka oni se nahajajo v raju in se Srbom, ki so zelo dobri ljudje, pri srčno zahvaljujejo za vse dobrote. Tako je trdil turški vjetnik in verjel sem mu, ker vsak bi mu zavidal njegov položaj. In kdo ve, kako se postopa z vjetimi Srbi in Bolgari. Turki in Arnavti, kar so jih dobili, so jih gotovo na strahovit način mučili in ubili. Ker to je dognano, da je bilo več Srbov in Bolgarov od Turkov vjetih, ni pa od njih nikake vesti ali žive ali ne, medtem ko imajo Turki na razpolago dopisnice, ki so poštnine proste ter z njimi obveščajo svojo rodbino o svojem položaju. Poslovili smo se ter se zahvalili za vse podatke in odšli dalje na do-

lenji del trdnjave. Straža nas je ustavila, češ, da ne smemo dalje. Pokazal sem mu legitimacijo, skliceval se na g. dr. Stokića, a vse nič ni pomagalo, dokler ni prišel neki gospod, ki je pojasnil straži, da imamo dovoljenje od ministrstva. Tako smo srečno prišli dalje. Postaren, bradat turški kavalerijski maršal s širokimi rdečimi portami na hlačah se je izprehajal z drugimi častniki v različnih uniformah ter zbuja z svojim dostojanstvom občo pozornost. Nagovoril sem enega častnika a me ni razumel, govoril mi je nekaj turško, a tudi jaz sem zmaljal z glavo, poslovil se in odšel naprej. Na oknih v prvem nadstropju velikega poslopja, kjer je zaprtih 2800 Turkov, so bila okna polna vjetnikov. Opazovali smo njihove obraze, ki so nekateri res strašni, ostali pa so še dovolj prijazni ljudje. Pod okni in na vratih so razpostavljene straže. Pomaknili smo se nazaj proti hiši, kjer stanujejo vjeti turški častniki. Toda tu pride nam straža naproti ter nas odganja od poslopja, češ, da je zdravnik prepovedal vsakomur približati se hiši, ker so se v njej pojavili nekateri slučajni »boginje«, nekake nalezljive bolezni. Odšli smo ter se seznanili z gosp. Iličem, ki je bil tudi v Ljubljani nekaj let. Neki narednik nam je pripovedoval, da je mnogo turških vojakov tudi v Kragujevcu, Nišu in drugih mestih, kjer jih je mnogo tisoč. V soboto baje pridejo oni iz Bitolja. Prijateljsko razgovarjajoč se smo dospeli zopet v mesto ter se poslovili.

V Bitolju je bil strašen boj, baje še hujši kot na Kumanovem. General Putnik je brzojavil, da so Turki, ko so bili obkoljeni, napravili strahovit in obupen izpad še potem, ko so se predali. Bolevali so se junaško na življenje in smrt, toda Srbi so bili še močnejši in končno se je posrečilo razorožiti 45.000 Turkov. To je bil strahovit boj in v tem boju se je izkazala hrabrost srbskega vojaka v polni meri.

Danes zvečer pridejo ranjenci iz Bitolja, dopoldne pa je bil veličasten pogreb padlega nadporočnika Amara, ki je bil ubit v boju pri Velešu. O tem pa drugič! Mars.

Vojna.

PREGANJANJE PREMAKANE TURŠKE VOJSKE PRI BITOLJU.

Belgrad, 22. novembra. Ker se še niso združile vse komande srbskih čet, ki operirajo okoli Bitolja, še vedno niso znane podrobnosti bitke. Govori se, da je okoli 40.000 Turkov v velikih skupinah pobegnilo na vse strani in jih sedaj Srbi neprestano preganjajo. Srbske čete so dobile strog ukaz, da ne smejo poprej mirovati in se ne poprej vrniti, dokler ne razbijejo in razorožijo vse turške begunce. Srbske čete, ki so bile po štiridnevni bitki odpisane, da preganjajo Turke in so odšle preko Nalovišta na jezero Prespa, so najbrže zadele na močne turške mase. Vsled hude kanonade, katero je čuti od Bitolja, se smatra, da se je najbrže zopet razvila nova bitka. Sinoči zvečer se je razširil v Belgradu glas, da so tudi te čete vjete. Večji srbski oddelki so zasedli Dibar. Tu so Albanci razorožili Turke in se na to pričeli sami klati med seboj. Mnogi Turki, ki so pobegnili v gore, se vračajo in se trumoma predajajo Srbom. Kaj je s turško četo, ki beži proti jugu Orkom nasproti, še ni znano.

AVSTRIJSKO-SRBSKI KONFLIKT.

Pariz, 22. novembra. Srbski poslanik v Parizu, dr. Vesnić se je napram žurnalistom

Sultanov konec.

Iz turških dvornih krogov se sliši da je sultan Mehmed dobil krče od strahu, ko je slišal, da Bolgari naprej marširajo. Sultan se je moral z alkoholom omamiti. Ker so njegovi osebni zdravniki odšli, mu nihče več ne brani piti. O tem, da bo izgubil evropski del Turčije, informirajo sultana evnuhi in haremske dame. Poročilo listov.

Ko je turški sultan zvedel, da bo vse Bolgar mu vzel — se je kar za mizo vsedel vino piti je začel.

Drugega mu ni kazalo, kaj pa revež naj počne, kdor se ga nalezlo malo — lahko vsaj pozabi vse.

Da bi lažje vse pozabil, kar doživel je nesreč, vse huriske je povabil ki so bile mu kaj všeč.

Z njimi pil do zjutraj rano in zabaval se lepo, ko je bilo vse pijano — jim govoril je tako:

»Modro Mohamed govoril — vse karkoli je učil — eno le ni dobro storil — namreč — da ni vina pil.

Da ni pil — da prepovedal je piti Turkom vsem — prerok pač se ni zavedal, kaka je tolažba v njem.

Kaj, da so dobili zmago pravite — kristjanski psi, bode jo plačali drago — če mi pridejo v pesti.

Kje pa je armada naša, kje veliki je vezir, kje je Zekki, kje Goltz paša da napravijo mi mir.

Če ne uženejo mi kmalu te uporne gjaure pse — glavo jih bo to veljalo — jaz pobesiti dam vse.

»Plamen pekla je opalil mojo nežno in belo kožo. Trnje ob cesti mi je izpulilo lase.«
»Blazna Margentina je bolj blazna, nego si mislijo ljudje. On pravi, da je bila nekdanj lepa!«
Zagrohotala se je z dolgim, pohotnim in zlovesčim grohotom.

Žileta jo je gledala s prestrašenimi očmi. V svoji zmedenosti ni bila zapazila dotle ničesar, kar bi jo bilo poučilo, v kako strašno nevarnost jo je bilo spravilo sovraštvo Ane Pislčške.

Vprašala se je samo nešteto krat, zakaj ji hoče ta ženska zlo.

A zdaj je razumela! Vojvodinja Etapska jo je bila izročila blazni ženski, samo da bi bila gotova, da jo bo trpinčila, brez usmiljenja do konca! ...

Margentina je hodila po tesni čumnat semtertiji, sukaje se okrog Žilete. In zopet se je zaslislal njen zapovedujoči glas:

»Koliko ste stari, lepa gospodična?«
»Sedemnajst let.«

Žarek pameti se je posvetil v njenih možganih.

Obraz se ji je zresnil za trenutek, in ponovila je:

»Sedemnajst let!«

Nato pa je zdajci pokrila njene črte tesnoba. Kaj je zbudilo nenadoma toliko trpljenja? Česa se je izkušala spomniti?

In kako vam je ime?

Žileta je začutila, kako se je poročil v njeni duši up. Blazničin glas je bil postal prijaznejši. Ni se smejala več s tistim krutim smehom, od katerega ji je ledenela kri. Ni je gledala več s tistimi divjimi pogledi, ki so ji prodirali do mozga.

Ali se ni vojvodinja morebiti prevarila v svojih razmislih?

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Aleš Lemahu je stopal tri korake za njo, z bodalom v roki.

»Moj oče! Svojega očeta hočem videti!« je viknila Žileta, ki se je začnela plašiti.

»Tako ga boste videli! Samo pojdite, pojdite vendar!«

Deklica se je poizkusila upreti.

»Gospod Lemahu!« je zaklicala vojvodinja, začutivša odpor.

Aleš Lemahu je skočil k njima.

»Pomagajte gospodični, da bo lažje hodila!«

Soldat je razumel vojvodinjo po glasu, kaj hoče. Surovo je zgrabil Žileto za roko in jo vlekli s silo dalje.

»Madam!« je vzkliknil nesrečni otrok, »kam me vedete? Oh, ta človek ravna z menoj surovo!«

Toda vojvodinja ji ni več odgovorila.

Žileta je zaslutila bliskoma, da jo vlečeta proti nečemu strašnemu. Skrčila je ude, hotela je planiti nazaj ...

»Na pomoč!« je viknila. »Na pomoč!«

»Šarpo!« je dejala vojvodinja hladnokrvno.

»Na pomoč!« je kriknila Žileta še enkrat — poslednjikrat.

To je bil zadnji krik, ki ga je mogla zagnati v noč: kakor bi trenil, ji je Aleš Lemahu, izveden človek v takih rečeh, zamašil usta.

Dvajset minut nato se je ustavila vojvodinja Etapska v ulici Franz-Arše ... Po njem navodilu je šel oficir gor in se vrnil kmalu z Margentino.

Vojvodinja je prišla blaznico za roko.

»Ali vidiš to dekle?« je vprašala.

»Vidim jo ...«

»To je hči hudobne ženske, ki ti je zakrivila toliko trpljenja ... Darujem ti jo ...«

»Kaj pa moja hči!«

»Videla jo boš, ne boj se ... Dotlej pa se maščuj nad tem dekletom ...«

Aleš Lemahu je zdaj odmašil Žileti usta.

Blazna Margentina je pristopila k njej in jo zagrabila; trepetaje je začutila Žileto roko, ki se je ovila okrog njenega pasu ter jo vodila, odveleka, bolje rečeno, odnesla v nekakšno temno luknjo.

Ko je zapazila strme in tesne stopnjice s črvivimi in razpokanimi deskami, je postala njena groza še večja.

Zazdelo se ji je, da če pojde po teh stopnjicah navzgor, se ne vrne nikoli več, in da je potem konec njene mladosti, njene lepote, njene ljubezni, njenega življenja.

»Gospa!« je zajecjala.

In hotela se je odmekniti.

Instinktivno se je obrnila proti vratom.

Vse bi bila dala v tej minuti, samo da bi bila mogla oditi svobodno po nočnem zraku in gledati zvezdno nebo.

Čutila je, da se nahaja v strašni ječi. Že jo je dušilo v prsilih.

»Gospa, jaz hočem ven, jaz ...«

A preden je dogovorila, je začutila, da jo je dvignilo dvoje žilavih rok kakor majhnega otroka.

Blazna ženska jo je bila zagrabila in odšla z njo zmagoslavno po stopnjicah navzgor, sme-

Dajte, vina mi nalite,
da se jeza pohladja,
pitate, vino pite,
Alah vam vse odpusti.

Zdaj bo konec — zdaj živimo
še ni konec Turčije —
saj to lahko govorimo,
tudi če drugače je...!

Sultan pil je prav do dneva
in napil se je hudo —
potlej ostal je uboga reva
in govoril je tako:

»Pojd Selima mi draga
ti edini up si moj,
ti me spremiš tja do praga
pojdeš v Azijo z menoj.«

Culo sultan skup je spravil
in na pot se je podal —
vso državo je zapravil —
kde bo zdaj denarja dal?

Selima pa ga tolaži:
»Nič se, sultan moj, ne boj,
kakor hočeš, le ukaži —
me ostanemo s teboj.«

Vino tam boš mogel piti
in ljubiti noč in dan
in tako vse pozabiti,
kar skrbi in tvoj stan.

Vladati — to je težava —
vino piti težko ni,
lahko bi bolela glava
od velikih te skrbi.

Zdaj boš — lahko prost počival —
»kaj tebi bo ljubo —
»ahko boš penzjon užival —
drugi naj pa vladajo.«

Sultan pravi: »Res je taka,
kaj bi se za to jezil —
Težko revež zdaj koraka,
ker preveč je vino pil.

izrazil o avstrijsko-srbskem konfliktu sledeče:
Prepričan sem, da je srbska vlada pri preso-
jevanju mednarodnega prava ravnala korektno.
Vesti, da je konzul Tachy iz Mitrovice pobegnil,
se berejo zelo romantično. Zveza konzulov
z njih vladami ni bila, kolikor je meni znano
čisto nič preprečena. Čisto razumljivo pa je,
da ne gre v vojni vse tako gladko, kakor v
miru. Tudi drugi konzuli so imeli pri obče-
vanju s svojo vlado precejšnje neprilike, a ni-
hče ni delal za to odgovorno srbsko vlado, ki
se trudi, da vso zadevo čimprej uredi. Kar se
tiče vprašanja srbskih luk ob Jadranskem mo-
rju, upam, da se bosta Avstrija in Srbija spo-
razumele v toliko, da naj se reši to vprašanje
na evropski konferenci skupno z likvidacijo
evropske Turčije. To je najboljša rešitev in
upam, da je istih nazorov tudi grof Berchtold.
Pričakujem, da pride takoj po premirju do mi-
rovnih pogajanj. Mesto, kjer bi se imela vršiti
evropska konferenca, še ni določeno. V diplo-
matskih krogih se govori, da bi bilo najbolje,
če se izbere glavno mesto kake velevlasti.

ANGLEŠKO VPRAŠANJE O SRBSKI LUKI.

London, 22. novembra. Vse angleško časo-
pisje se bavi obširno z avstrijsko-srbskim kon-
fliktom. »Daily Telegraph« piše: Vprašanje ja-
dranske luke in vprašanje avstrijskih konzulov,
je samo stvar Srbije in njenega sosedu, dočim
je vprašanje albanske avtonomije evropsko
vprašanje.

OBLEGANJE DRINOPOLJA.

Belgrad, 22. novembra. Okolu Drinopolja
divja strašen boj. Bije se odločilna bitka. V
boju sodelujejo srbske čete, naskok sam pa
vodi general Stepa Stepanović. Srbska vojska
ima nalogo, da zavzame najhujšo in najmočnej-
šo turško utrdbo. V srbskih vojaških krogih
se govori, da bo boj za to pozicijo trajal cele
tri dni. S padcem te pozicije bo odločena tudi
usoda Drinopolja. Turki se obupno branijo. Na
obeh straneh so bile velikanske izgube.

GRKI NA OTOKIH NITILENE IN LEMNOS.

Atene, 22. novembra. Grška eskadra je
včeraj popoldne prispela v pristanišče Nitilene.
Admiral Cuntoriothis je zahteval takojšnjo
predajo mesta in je izkrcal 15.000 mož. Tisoč
mož je pričelo takoj zasledovati bežečo turško
posadko, ostali pa so ostali v mestu. Eskadra
je nato odšla proti Lemnosu in zasedla otok.

IZ CARIGRADA.

Carigrad, 22. novembra. Bivša turška mi-
nistra Džavid in Babanzabos sta na neki
francoski križarki pobegnili na Francosko in
dospela v Marseille.

RUSIJA.

Dunaj, 22. novembra. V tujakšnih politič-
nih krogih se še vedno vzdržuje vest, da Ru-
sija mobilizira in da se sploh vrše na Ruskem
velike vojaške priprave. Splošno se domneva,
da hoče Rusija s svojo mobilizacijo prisiliti
Avstrijo, da nekoliko odneha od svojega sta-
lišča napram srbskim zahtevam po lukah ob
Jadranskem morju. Ruski konzulati v evrop-
ski Turčiji so dobili obvestilo, da se imajo
podvreči poslaništvom balkanskih držav.

Slovenska zemlja.

O poštnih razmerah v Hrušici pri Ljubljani.

Najrazličnejši časopisi so že poročali, kako
zanikerna je pošta v Hrušici, katero opravlja
po raznih svojih činih prosluli Korbar. Znano
je, da je priromal denar, ki je bil oddan na
hrušički pošti, v dva kilometra oddaljeno Ljub-
ljano po ovinkih in po posredovanju čez tri
tedne. Korbarjeva nagajivost sega tako daleč,
da je napisal na nakaznico, namenjeno osebi,
ki jo on sovraži, torej dobro pozna, »oseba ne-
poznana« ter poslal denar nazaj, odkoder je
prišel. Pošiljatelju denarja ni preostalo drugega

kot da se je pripeljal iz Trsta v Hrušico, da je
mogel izročiti denar tistemu, komur je bil na-
menjen. Drugim zopet zapisuje samolastno
kot uradna oseba, kje morajo oddajati svoja
pisma. C. kr. pošto ravnateljstvo v Trstu se
sicer trudi, da bi uvedlo red na pošti v Hrušici,
a z malim uspehom. Korbar dostavlja po po-
sameznih vaseh pošto zelo neredno in manj-
krat, kakor bi jo moral, kakor da bi ležala
ljubljanška okolica kje v Macedoniji. Po Fu-
žinah n. pr. je raznašal pošto ves čas kvečjemu
trikrat, dostikrat samo enkrat na teden. Sedaj
pa je pošto ravnateljstvo odgovorilo na pri-
tožbo nekega uglednega posestnika z Fužin, da
jo mora raznašati petkrat na teden. Obenem
je prišlo na dan, da sta sistemizirani na pošti
v Hrušici mestni dveh pismoš, a Korbar je
imel leta in leta in ima še vedno samo enega
pismošo, dobival pa je gotovo pavšal za dva,
če pravi ravnateljstvo, da mora imeti dva. Ker
pa je zviti, je najel včasih še kakega komaj šoli
odraslega fantiča, mu posadil na glavo čepico
pismošo ter ga poslal parkrat v Ljubljano na
pošto, da bi mogel reči, da ima dve pismo-
noši. Čez nekaj dni se ga je pa zopet iznebil.
Tako je naredil letos začetkom oktobra. Po-
štnemu ravnateljstvu v Trstu se pa izgovarja,
da ne more dobiti dveh pismoš. Seveda jih
ne more dobiti, ker jim ponuja premajhno pla-
čo in ne ravna z njimi lepo. Pismošo, ki je
odšel te dni iz službe, je moral delati Korbarju,
ko se je vrnil truden s svojega poštnega pota,
na njivah, zraven ga je pa še Korbar za za-
hvalo včasih pretepel. Danes nas pa to ne za-
nima toliko, ampak kako je s porabo pavšala,
ki ga je dobival od erarja. Kot davkoplačevalci
zahtevamo najodločnejše, da se stvar strogo
preišče. Mi pričamo, da je imel samo enega
pismošo; če mu je plačeval erar za dva, je to
— milo rečeno — oškodovanje davkoplače-
valcev, česar nikakor ne moremo trpeti. Opo-
zarjamo tudi naše državne poslance na poštne
razmere v Hrušici, da izpregovore o tem pa-
šaliku v parlamentu. Za svoj denar hočemo
imeti na nam namenjeni pošti red, sicer nam je
ljubše da je ni, saj moramo itak večino svojih
poštnih poslov opravljati v Ljubljani, ker je
domača pošta tako nesigurna.

Iz Šmarja. Precej hudo zimo smo dobili.
Ptice v gozdih so utihnile, le čuki se tu in tam
oglašajo. Po cesti pa kljub mrazu pojo škrianci
in škripanke, ker jim posipljemo drobtin — to
petje je na vsak način lepše nego petje našega
organista — pa to ni čudno, ker cele noči okoli
lazi, da agitira za volitve — saj odpre mu tako
k večjemu kaka vdova — po dnevi pa ima
Francelj tudi svoje opravilo, posebno marljivo
piše v »Domoljubu«. V zadnjem »Domoljubu«
sta se kaplan in organist spravila na vse, ki
jima v fari niso po volji. Mi pa pravimo: orga-
nist naj se drži orgelj, kaplan pa oltarja — do-
mačim ljudem naj dasta pa mir. Kako, da mora
samo iz farovških krogov samo sovraštvo iz-
hajati. Zakaj pa vas ljudje plačujejo in vzdržu-
jejo, ali zato, da opravljate svojo službo, ali
zato, da delate politiko. Naj ne pozabita ta dva
tiča, da sta bila 14. maja na zatožni klopi za-
radi volilnih sleparij in da zadeva še ni kon-
čna. Drugič pa več!

Dogodki v Vevčah.

Vevški delavci v boju za svoje pravice.

Znano je, da so delavci v Vevčah stopili
v stavko. Stavki se je pridružil vse delav-
stvo — 800 po številu — stavkokazov je samo
6. Naravno je, da se morajo zahteve take mno-
žice vpoštevat, ker so popolnoma upravičene.
Toda kapitalizem misli, da mora zmagati in zato
je prišlo v Vevčah te dni, do zelo resnih do-
gdkov.

Boj v četrtek zvečer.

Vevška papirnica si je v dneh stavke po-
magala s tem, da so razni gospodje pisarji
prišli za delo, da so šli nakladat vozove itd.
Poleg tega je vzel ravnateljstvo v službo ne-
kega risarja Šustersiča, ki doslej sploh še ni
bil v službi. Naravno je, da je delavstvo proti
temu protestiralo in ker ni protest pomagal,
so hoteli delavci Šustersiču v četrtek zvečer
zabraniti vstop v tovarno.

Šustersič pa je pograbil nož in je sunil
vdovo roj. Kocjanovo, katere mož je pred dve-
ma leti v tovarni izgubil življenje — in ki je
mati dveh malih otrok — z nožem v pleča
tako, da je na mestu padla. Njenega očeta
Kocjana pa je Šustersič sunil z nožem v roko.
Ravnateljev namestnik peron-šef je stal med
tem na železnem mostu in ko je videl boj, je
začel s samokresom streljati, da bi ljudi zbežal.
Ljudi pa je to še bolj razburilo in le previdnosti
voditeljev delavstva se je zahvaliti da se je
ljudstvo mirno razšlo. Ranjeno vdovo so pre-
peljali v bolnico, njen oče pa je kljub rani na
roki ostal doma, da skrbi za uboga dva otoka.

V petek popoldne.

V petek jutraj je prišel stražmojster k
ženi delavca Velkavrh, ki je v odboru za
stavko. Hotel ga je aretirati, ker je baje rekel:
»Sramota, da imajo na naši zemlji Mažariji,
jurtje in drugi tujci več pravice, nego mi, ki
smo tu rojeni — sramota tudi za tiste, ki so
zanje, proti nam.« S tem se je menda pregrešil
proti straži — in gospod stražmojster ga je
hotel aretirati. Velkavrh ni bilo doma. Ko je
stražmojster vprašal, kje je, je rekla žena:
»Vi ste zato tu, da ga poiščete, kaj jaz vem.«
— Stražmojster ji je za te besede zapretil: »Jaz
vas bom vzel.« — Žena pa je rekla: »Jaz imam
svojega moža, kaj me boste jemali.« Straž-
mojster: »Jaz vas bom uklenil, ker imate
dolga jezik.« Žena: »Če me boste za jezik
uklenili, potem me lahko.« Pri tem bi omenili
slednji dogodek: Velkavrh je pred časom vjel
mrtvega sulca, in je dobil za to en teden ječe
dasi mu je lastnik dr. Tavčar sulca odpustil.
Čez nekaj časa potem pa je padla stražmoj-
stru 10letna hčerka v vodo. Velkavrh je ne-
srečo zapazil pri oknu in je prvi letel na po-
moč, z njim pa še neki Bežal. Ko sta orileta

na breg, je bil otrok že pod vodo — Velkavrh
je skočil pri mostu v vodo in je otroka v zad-
njem trenutku rešil. Ako bi komu drugemu
padel otrok v vodo, bi ga gotovo naznanili,
da ne pazi na otroke — rešitelj pa bi dobil
premijsko za rešitev življenja. Tu pa se ni zgo-
dilo nič takega — čez 8 dni je prinesla de-
dikla Velkavrh 2 zavijata tobaka, češ: to po-
šilja papa, ker ste mi življenje rešili. — Vel-
kavrh tobaka ni vzel. — Iz tega se vidi, ko-
liko je vreden mrtvega sulca in koliko človeško
življenje, kako različna so dejanja gospode in
navadnega delavca.

V petek popoldne.

Ko se je zvedelo, da je bila vdova Koc-
janova v četrtek ranjena, se je začelo delav-
stvo v petek okoli dveh popoldne zbirati
okoli tovarne.

Posebna deputacija je šla k stražmojstru,
da naj aretirajo Šustersiča in peron-šefa. Straž-
mojster je priznal, da je Šustersič res suval z
nožem in da je peron-šef res streljal, da jih pa
ne more aretirati. Med tem se je nabralo na
poti nad 500 delavcev, ki so čakali deputacije.
Ko je deputacija, v katere imenu je govoril
Velkavrh, delavstvu povedala, da stražmojster
zahteva delavstva ne ugodi, je nastala velika
nejevolja in delavstvo je sklenilo, da počaka
do večera, ko bodo prišli stavkokazi iz to-
varne.

V petek zvečer.

Ob 6. zvečer je prišlo 12 orožnikov pred
tovarno in so začeli delavce s silo razganjati.
Šli so z bajoneti med delavce in so jih začeli
metati po tleh. En delavec je padel čez šino in
si je razbil čelo. Orožniki so šestkrat nastavili
salvo na množico. Može so jim rekli: »Pustite
žene in otroke pri miru — mi smo tukaj, z na-
mi opravite — tu smo in streljajte. Vsled raz-
burjenja med delavstvom je nastala velika ne-
varnost, k sreči je prišel na mesto župan,
ravno, ko so hoteli aretirati neko delavko.
Župana je stopil med orožnike in delavce in je
preprečil veliko nesrečo. Ko so orožniki odne-
hali, so se delavci mirno razšli. — Po vsej
okolici vlade razburjenje vsled teh žalostnih
dogodkov.

Včeraj se je ohranil mir.

Danes ima delavstvo velik shod, na ka-
terem bo odločno nastopilo proti tem dogo-
dkom. Vse delavstvo je kar se stavek tiče
ene misli. Naša dolžnost je, da smo z njim, in da
ga v težkem boju podpiramo.

Poročilo o shodu jutri.

DNEVNI PREGLED.

»Beli dan«. Včeraj je ležal okoli Ljubljane
prav lep bel dan. Kamniške planine so se sve-
tile v seji svoji beli krasoti. Posavje in griči
okoli Ljubljane so bili pokriti z belo odejo.
Nad lepim belim dnevom pa je vladal mraz,
prav tako kakor poje S. Gregorčič:

Podoba živa naše dobe,
si ti jasni zimski dan,
prepoln kot ona si svetlobe —
kot ona jasen — in hladan.

Gospod državni pravnik je menda že v po-
stetli sanjal, kako lep dan bo prišel po hladni
mesečni noči, zato je v svoji vsegamočnosti
pobelil tudi naš »Dan«. Prav pošteno ga je
pobelil, da je bil tak, kakor bela okolica okoli
Ljubljane. Tako bel je bil, da pravijo nekateri,
da bi ga na Bakanu lahko rabile one čete, ki
dajo ven belo zastavo v znamenju, da se uda-
jo. — Eni pravijo, da se je gospodu cenzorju
res sanjalo, da je v bitki pri Cataldži (seveda
je bil na strani Turkov) in v svoji sveti jezi
je prijel za top in je začel prožiti tako velike
kroglice med bolgarske vrste, da so nastale
cele vrzeli — ko pa so se Ljubljanci zju-
traj zbudili, so videli, da je gospod cenzor
streljal v »Dan« tako, da so cele kolone po-
padale... Mi ta migljaj gospoda cenzorja ra-
zumemo — in mislimo, da so tudi naši čitatelji
iz onih praznih kolon razumeli, kaj je hotel
gospod cenzor povedati. Kar se tiče spoznanja,
mislimo, da je na Sloveskem zadnje čase zasi-
jal velik bel dan — pod ledeno mrazo odejo pa
se skriva topla čustva, ki ga ne zamori nobena
zimca in iz njega bo vzklila nova pomlad.

Slovenski zdravniki v Bolgariji. Dr. Rus
nam piše: Gotovo bode zanimalo Vas in znan-
ce, kako sva s kolegom dr. Hočevarjem z
Bleda pripeljala v Sofijo in kako je za zdaj do-
ločeno najino delo v pomoč »Rudečega križa«
za Balkan. Ljubljanski rudeči križ je naju
nedeljo jutraj odpeljal. Vožnja do Zemuna je
bila po običajnem redu. Do nedelje niso pu-
ščali ponoči vlakov iz Zemuna v Belgrad —
to baje radi otežkočene kontrole potnikov. Ta
dan je bilo slučajno privrkat, da je smel brzo-
vlak ponoči ob pol 12. peljati v Belgrad. Tu sva
prenočila. — Na kolodvoru se nama je nudil
prvi presenetljiv prizor, ko so prišli na kolo-
dvor ameriški Srbi, po številu približno
400 mož, v starosti od 18 let do 50 let. Od dolge
vožnje utrjeni, preobloženi s prtljago, a v no-
trajnosti so bili polni navdušenja in temu so
dali duška z gromovitimi »juriš« in »hura« klici.
Vstopili so v vlak, kateri jih je še ponoči od-
peljal baje pred Odrin in Cataldžo. — Z dr.
Hočevarjem sva prišla v pondeljek ob 6. uri
jutraj na kolodvor, kjer so nama izročili legi-
timacije do Sofije. Vozila sva se z osebnim
transportnim vlakom. Omenim naj, da vozila
sedaj na dan samo dva vlaka od Belgrada do
Sofije. Vlak je vozil zelo počasi, rabili smo
24 ur do Sofije. Vsa proga je zastražena. Med
vožnjo sva si ogledovala okolico, katere je
bila vsled hudega deževja večinoma preplav-
ljena. Srečali smo več vojaških transportnih
vlakov. Med temi en vlak poln ranjencev — v
zadnjem vozu so ležali med potjo umrli vojaki.
Tudi vlak poln ugrabljenih turških topov sva
videla. Na kolodvorih je bilo polno vojakov,
odhajajočih v vojsko, spremljali so jih sorodniki
in znanci. Solz pri slovesu ni bilo videti. Govo-
rila sva z domačini, kateri so nama oravili nal-

novejša poročila iz boljšča, tako: da je padel
Bitolj in Skader, o čemur zadnjem pa sva se
tu prepričala, da še ni res. V torek jutraj sva
prišla v Sofijo. Sva sva takoj dopoldne k »ru-
dečemu križu«, kjer so naju bratsko sprejeli in
nama poročali, da Slovenci veliko store za
brate na Balkanu. — Najina želja je bila, da
ostaneva v Sofiji, a tu je že dosti zdravnikov,
na deželo ne gre nihče rad, ker je slabo pre-
skrbljeno za zdravnike ter je baje tudi za denar
težko dobiti primeren prevzitek. V Sofiji sva
se nastanila pri Slovencu g. Kendi v hotelu
Splendid. Naravno je, da je zdaj v mestu mno-
go tujcev, sicer pa je po mestu mirno, le po
kavarnah je živo in vse čaka novih poročil.
Ponudili so nama več krajev v provinci, kjer
še manjka zdravnikov. Odločila sva se za kraj
Vratca severno Sofije, kjer je v mestu z nor-
malno 15.000 prebivalci sedaj samo en zdrav-
nik, in ima v bolnici več sto ranjencev, ki ča-
kajo na zdravnike. Jutri jutraj se odpeljeva
tja. — Zelo dobro bi bilo ako bi še prišli slo-
venski zdravniki na Bolgarsko. Čas najinega
bivanja in delovanja je omejen žal samo na
nekaj tednov.

Bit čez dana! »Slovence« je priznal, da
mu je ljubši srbski kmečki živelj, ki koruzo
sam pridelal, nego albanski katolik, ki koruzo
rajši pokrade, kakor bi jo sam pridelal. Veseliti
nas more vse napredne in svobodomislne
Slovence, da je tak odločen zastopnik katoli-
čanstva, kakor je »Slovenec« prišel do tega
spoznanja. Seveda si moramo »Slovenec«
»spreobrnjenje« razlagati po naravnem in lo-
gičnem potu. Srbska, bolgarska vlada, srbski
bolgarski učitelj, srbski bolgarski svečenik —
vsi ti faktorji, največji in najvažnejši vodeči k
narodnem blagostanju, vsi ti faktorji so zadnjih
30—40 let delali na to, da so krepke, priden in
moralno čisti narod izgojili. V šolah, v časnikih,
pri shedih so mu neoporečno vcepili idejo
narodne velikosti in slave; v šolah so po naj-
modernejšem načinu vršili pedagogiko in nje-
govi svečeniki so blagoslovljali to delo. Prišel
je čas, da narod z orožjem v roki plane za
ideali, katere so jim vlada, učiteljstvo in sve-
čeniki zaznamovali: narodno prerodovitev v
znamenju stare srbsko-bolgarske slave in po-
sest onih krajev, katere je Turke pradedom
iztrgal. Reko krvi, solz, krivice, tugovanja,
zaničevanja in siromaštva, katere je čez 500
let držila po Stari Srbiji in Makedoniji so srbski
in bolgarski junaki ustavili tekom enega
meseca in slava, svoboda in jasno polje jugo-
slovanke kulture je pripravljeno novo seme
sprejeti, stare kralje vzbuditi. Cel svet, tudi sov-
ražni, občuduje inteligenco, hrabrost, navdu-
šenje in čvrstost balkanski državnikov, častni-
kov in armade. Kdor je Slovan, v njem vsiki-
pi kri sorodništva, ne moremo mi pomagati,
tako je! tudi omahljivi in oni, katerim je bila
dozdaj narodnost »paganstvo« — tudi ti ču-
tijo v žilah in sreč v ono dušo, katero je genij
slovanski vdihnil v nas vse — celo v »Slo-
venca«! Da, da, narodi so bili že davno prej,
predenli so vere v zgodovini človeštva nasto-
pile in narodi bodo še ostali, ko bo zadnji sve-
čenik žrtval dišeče kadilo — ostali pa bodo
svečeniki, katere bo narod sam izvolil in kateri
ne bodo poznali nobene druge vere, kakor
prosveto in dobrobit celega naroda. To »razo-
detje« je vrglo tudi v »nezmotlivega« Slovence
malikčen žarek iz bodočnosti, ter je priznal,
da na »sadu jih bodete spoznali«. In polagoma
bodo oni, kateri bodo v bodočnosti nastopili na
mesto sedanjega »Slovenca« spoznali: da je
deželni ali državni poslanec, katerega izvolijo
pošteni in zavedni volilci bolj upravičen sedež
v zborih zasesti, kakor pa oni, kateri je z ukra-
denimi in prisleparjenimi glasovi prigljalufal
svoj mandat. Spoznali bodo potem, da je naj-
bolj pošten in pravo, če poslanci vedno in pod
vsemi okoliščinami v zbornicah zastopajo narod
in njegove pravice ter se ne ozirajo na gmothe
ali častne pridobitve katere bi jim moglo pri-
nesti njihovo narodno izneverjenje. Dalje bodo
spoznali: da le prosviten naroden, napreden
samostojen in in na svoj stan ponosen učitelj
more mladino izrediti v tako ljudstvo, kakor
je srbsko-bolgarsko. Spoznali bodo, da je žen-
stvo najsvetejše bitje na tem svetu, da ono
rodi junake, katere krvavečega srca pa suhim
okom položijo na žrtvovalnik naroda ako treba
— ako je po načelih narodnostnih čednosti
vzgojeno. Če je pa vzgojeno drugače, ni dru-
zega ko prazna puhla klepetavka, očisukajoča
hinavka in tje v en dan brbljajoča »trejalka«.
Res, čudež se je zgodil ne, naravna reč se je
zgodila — »Slovenec« je zazrl resnico in šla
mu je v srce. Nič ne de, če bo črna roka mrk-
nila čez to spoznanje — in to se bo zgodilo
še tisočkrat in tisočkrat pri enakih prilikah —
slednjič pa le mora priti do spoznanja in
zmage.

Dajte nam, kar hočete dati — Arnavtom!
Pod tem naslovom piše glasilo čeških agrarcev
»Venkov«: »Da ugotovimo pred vso javnostjo
hinavstvo takozvanih zaščitnikov kulture in
vere, zahtevamo Čehi, da se nam v tej državi
priporočajo iste pravice, ki jih hočejo ogrski
državniki, nemški poslanci in klerikalni zastop-
niki dovoliti — neolikanim Arnavtom! Mi za-
htevamo celo veliko manje! Dajte Slovakom
šol, vrnite jim konfiscirano narodno premože-
nje, nehaite kaznovati in jih tirati v ječe, že
zato, ker govorijo svoji materni jezik! Dajte nam
Čehom vseučilišče na Moravskem, ne preganjajte naših
ljudij, dajte nam češki uradni jezik, ne uničujte
naših manjšin, ne pomenujte z nasiljem na
naših manjšin, ne pomenujte z nasiljem na
Moravskem in v Slezijsi, uvidete na Dunaju
češko božjo službo in ne razdejavajte čeških na-
grobnihih spomenikov na pokopališčih! O vi, ki
imate prav nikakega smisla in ne najmanjšega
čustva za kulturo, delavne in napredne na-
rode te Avstro-Ogrske države, vi ste naenkrat
tako drzni, da zatirate pred vsem svotem, da
vam le kulturni in moralni interesi nareku-
jejo vašo skrb za Albanijo!! Koliko vztratenost,
koliko nebotična neodkritosrčnost, koliko fari-
zejevstvo! Ker poznamo poštenost in velikoduš-
nost Srbije, izjavljamo: Daj nam Bog, da bi

doživeli enkrat tisti srečni trenotek, da bi se nam narodno tako dobro godilo, kakor bi se Alabancem pod vlado Srbije!!! Mutatis mutandis veljajo besede »Venkova« tudi za nas Jugoslovane.

Najboljši kavni pridaček je pa vendarle Kolinska kavna primes — pravi vsaka gospodinja, ki se po različnih ponesrečenih poizkusih zopet vrne k temu velepriljubljenemu domačemu izdelku. In res, edino s Kolinsko kavno primesjo se da napraviti okusna in prijetno vonjavča kava, ki vsakemu ugaja, ne sme ostati neomnjenjena, da je Kolinska kavna primes pristno domače blago, in bi torej ne smelo biti nobene zavedne slovenske gospodinjice, ki bi je ne kupovala.

Mrtvec — šofer avtomobila. V Bilbao se je zgodil pred kratkim zanimiv in jako čuden slučaj, ki pa nikakor ne izključuje resničnosti. Avtomobil M. Lapeyrea je drdral v največji naglici po cesti v Algerto. Poleg šoferja je sedel mlad fant, ki se je šele učil za šoferja. Deček je naenkrat spoznal, da sedi šofer na avtomobilu nepremično in da neprenehoma drži volant avtomobila z rokama. Ko je pridrdral avtomobil k ovinku in ker se šofer še vedno ni zganil, je deček sam prijel za volant. Fant je klical in klical šoferja po imenu in ga je stresel za ramo. Toda ta ni odgovoril, samo gledal je s steklenimi očmi v daljo... Tu je deček šele spoznal, da je šofer med vožnjo umrl, ne da bi kaj zakričal, popolnoma tiho in brez glasu. Avtomobil je vodil mrtvec. Tako sta se vozila več kilometrov in le čudež je bil, da se ni pripetila velika nesreča.

Ljubljana.

— Vse gospode kitarje ponovno prosimo, da pošljejo svoje osnutke za zletne znake najkasneje do 1. decembra t. l. finančnemu odseku za III. slovenski vsesokolski zlet v roke brata Mirko Grudna (Ljubljanska kreditna banka). Na zdar.

»Slov. Sokolska Zveza.«

— Opozorjamo še enkrat na slovenski program v slovenskem gledališču. Danes svira Slovenska Filharmonija novo Parnovo Balkansko koračnico, Foersterjevo »Obletnico«, Parnov Venus-valček in Šebkove Balgarske plesje.

— »Ti uboga policijska sirota!« Hlapec France Žagar iz Ljubljane je notoričen pijanec. Pa da bi vsaj pil vino, potem bi mu že malo odpustili, ampak France pije tisto žalostno piščo, ki ji pravimo podomače »šnopec«. Kadar pride do žganja — in to se zgodi zelo pogosto — ga požira, da se bogu usmili. Zato se ne smemo čuditi, da se je ljubemu Francetu zmešalo v glavi in da je videl povsod bele miši. Nič ni pomagalo, Franceta so prijeli za ovrtnik in ga »lifrili« na Studenec v blaznico. Tam mu seveda niso dali njegove priljubljene piščice in France je moral »lucati« samo vodo, pa čisto nič drugega kot vodo. In glejte, to je pomagal. France se je lepo in pošteno streznil in se tudi pozdravil. Nato je ozdravljen moško odkorakal nazaj v Ljubljano. Pa namesto, da bi jo zavil lepo domov, jo je zavil lepo v žganjarno. In nepoboljšljivec je začel zopet živeti svoje staro življenje. In kadar ga ima France svojo merico v glavi je grozno nasilen. Tako se je zgodilo tudi oni dan. France se ga je neke napil in je moško »fural« na vozu po Emonski cesti. Da bi tudi drugim ljudem pokazal, kako »fest« fant je, je začel z bičem pokati. To pa se ni zdelo posebno povšeči stražniku Jurešiču, ki je Francetu razodel, da je po mestu pokanje z bičem prepovedano, France se pa za to lepo razodetje ni nič kaj zmenil in je stražniku grobo povedal, naj se izgubi. Ta se pa ni hotel izgubiti in je vprašal Franceta za njegovo ime. Ta mu ga ni hotel takoj povedati in je začel stražnika obmetavati s čudovitimi priimki. »Ti uboga policijska sirota!« mu je še zaklical v slovo in se je hotel odpeljati naprej. To pa je bilo stražniku že preveč in hotel je Franceta ukleniti. Takrat pa je France skočil k njemu, ga prijel za vrat in ga začel nabijati s pestmi. Nato ga je še ugriznil v desno lice. Po dolgem rivanju, pri katerem je France Žagar tudi osuval stražnika, se je temu posrečilo s pomočjo dveh drugih njegovih tovarišev besnega Žagarja ukleniti. Ker pa ta ni hotel nikamor iti, so ga morali postaviti v neko vožo in poklicati »zeleni voz«. Ta je takrat prišel in nasilnega Žagarja so hočeš nočeš vtaknili vanj in ga odpeljali v varen kraj, kamor spada. Zaradi nasilstva in zmerjanja službo opravljajočega stražnika se je moral France Žagar včeraj zagovarjati pred tukajšnjim deželnim sodiščem, ki ga je za njegovo lepo dejanje obsodilo na eno leto težke ječe. No v enem letu se bo že menda dobro in pošteno streznil in prišel do prepričanja, da je žganje njegov najhujši sovražnik, katerega se mora ogibati. Torej, France, poboljšaj se!

— Kinematograf »Ideal«. Novi vzpored, ki je veleznimiv, dosegel je največji uspeh. Posebno dopada moderno pravna drama v treh dejanjih od Feliksa Dörmanna »Cirkuška grofica«. Senzacijska učinkovitost, povzeta v krasnem Salzammergut. Avstrijski izdelek. Feliks Dörmann, gosla Jenny Bernay so v Eisenbach v glavnih vlogah. Veleznimiva so »Avstentična vojna poročila z Balkana«. Mnogo veselosti in smeha povzročajo veseligr »Dekletova zvijača«, »Lepi sadovi« in slednjič velekomična burka »Ženitev po telefonu«. V torek »Tragedija matere«, učinkovitost, Nordiskfilm-Co.

— Pot za uspehe. Veleinteresantno in važno za vsakega trgovca. Ta film se predstavlja od ponedeljka 25. do petka 30. t. m. v kinematografu »Ideal«, Franc Jožefova cesta 1 pri vseh predstavah. Interesirati se je za film, ki je posebno vreden za trgovce; zato se pa posebno nje opozarja.

Loterijske številke: Dunaj: 77, 81, 2, 43, 59; Gradec: 14, 53, 74, 30, 72.

Trst.

Svojega otroka je umorila. Roza Valente, ki stanuje v Greti št. 80. Kako je prišla vsa zadeva na dan? Sosedje so sumili Roza Va-

lente otroškega umora. Vsa stvar je prišla na uho oblasti, ki je takoj pričela s preiskavo. Zdravnik jo je preiskal ter konstatiral, da je pred tremi dnevi porodila, kar je ona tudi priznala. Rekla je, da se je zaljubila v nekega vojaka, s katerim je imela dalje časa razmerje. Sad tega razmerja je bil otrok, ki ga je porodila in vrgla v morje. V morje ga je vrgla radi tega, ker se je bala, da bi njeni starši o stvari izvedeli. Ona pravi, da ne ve, če je prišel otrok na svet mrtev ali živ. Detomorilka je bila izročena deželnemu sodišču.

Slovensko službujoče ženstvo v Trstu! Za danes (nedelja) ob 4. uri popoldne sklicuje ženska organizacija javen shod v društveni dvorani N. D. O., ulica sv. Frančiška št. 2. Shod Shod je namenjen vsem slovenskim službujočim ženskam v Trstu, posebno pa služkinjam. Na njem se bo poročalo o potrebi ženske organizacije. V Trstu je namreč veliko število neorganiziranega slovenskega ženstva, ki je s strani delodajalcev, oziroma delodajalk še bolj izkoriščano kakor na primer moški. Sicer že obstoji ženska organizacija »Skupina slovenskega ženstva N. D. O.«, toda ta organizacija je z ozirom na veliko število službujočega ženstva v Trstu veliko premajhna. Treba bo to organizacijo razširiti, treba bo gledati nato, da se organizirajo vse, ki spadajo v žensko organizacijo, ki pomaga svojim članicam v boju proti krivicam, ki jim daje razne podpore, izobrazbo itd. Pričakuje se, da se bo v tem pogledu tudi začelo živahno delovanje, kajti ženska organizacija mora nasti, se razvijati in napredovati. Današnji shod naj torej pokaže, kako zanimanje vlada med slovenskim ženstvom v Trstu za žensko organizacijo. — Odbor ženske skupine N. D. O. v Trstu.

Vedno bolj navzdol. Dotični trgovci, ki so imeli poprej na svojih trgovinah tudi slovenske napise, a so se preselili v drug lokal, so slovenske napise opustili. Opazamo torej, da gremo kar se tiče slovenskih napisov v Trstu — navzdol. Kolikor se je že povdarjalo: »Ven s slovenskimi napisi v Trstu!«, a vse je bilo zaman. S tem nočemo reči, da naj bi stavlili na svojo trgovino slovenski napis samo en trgovec, obrtnik ali gostilničar, marveč hočemo s tem reči, da naj bi to koristno narodno delo izvršili vsi naenkrat. Seveda bi ne bilo nič koristnega — temveč bi le škodovali — ako bi kaj takega storila majhna peščica. Zato tudi ne moremo zameriti dotičnim trgovcem, a la Gorenjec, ki so imeli enkrat slovenske napise na svojih trgovinah, a jih sedaj nimajo več. Čemu bi se izpostavljali samo nekateri? Vsi naj bi nastopili in bil bi to gotovo velik uspeh. Vsa stvar bi se morala dobro organizirati. Kaj bi napravili naši narodni nasprotniki, če bi zagledali nekega lepega dne na vseh gostilnah, trgovinah, brivnicah itd., ki so last Slovencev, slovenske napise, ali bolje rečeno za enkrat: slovensko-italijanske? S tem bi se prisililo tudi Italijane, da bi stavlili na svoje trgovine poleg italijanske še slovenske napise. Do tega seveda nikdar ne bo prišlo, če se ne bo začelo sistematično delovati v gori navedenem smislu. Proč s strahom! Zakaj bi se bali, saj nas je nad 70.000 v Trstu! Sami smo krivi, da se nas tako prezira in zasramuje; čemu se ne zganemo, čemu spimo in ne čutimo v sebi nikake odporne sile. Se enkrat ponavljamo: Proč z bojznijo, kajti kdor se boji tistega, ki je umazan od nešteti krivic, ki nam jih dopri-naša, je res podloga tujčevi peti in prav mu stri, če ga pritiska in zaničuje!

Priporočljiv rodoljub. Pred minolo nedeljo so združena sv. Ivanska narodna društva priredila v tamošnjem »Nar. Domu« veselico, katere dobiček je bil namenjen »Rdečemu križu« balkanskih držav. V ta namen je priredil po veselici klub »Kolumbus« ples. Sv. Ivansko »konsumno društvo« (Nar. dom) je prepustilo dvorano brezplačno, pevci in pianist ravno tako, vsi so torej sodelovali iz prijaznosti. Svoje prijazno sodelovanje je obljubil tudi plesni učitelj g. Ivan Umek, ki je obenem pevovodja kluba »Kolumbus«. Vsi so prišli in z veseljem sodelovali, ali g. Umeka le ni hotelo biti. Ta priporočljiv rodoljub je vodil tudi izvzemši — lanskega leta vse C. M. ples (seveda proti plačilu). Lansko leto je odbor C. M. plesa naprosil g. Umeka z ozirom na plemenit namen prireditve, ako sprejme vodstvo plesu iz prijaznosti. Rodoljub Umek je odborovo prošnjo odvrnil. Odbor je nato naprosil sedanjega plesnega učitelja »Trgovskega izobraževalnega društva« g. Josipa Bizjaka, ako sprejme vodstvo C. M. plesa brezplačno. G. Bizjak je upoštevalje plemeniti namen prireditve z veseljem prevzel in vodil ples brezplačno. To seveda rodoljubu Umeku ni bilo prav nič po volji. Minoli ples je vodil tudi iz prijaznosti, ali ne iz narodnega čuta, ampak iz nevoščljivosti do g. Bizjaka. Rodoljub Umek je torej vreden najtopleje priporočiti pri tržaških narodnih društvih. — Opazovalec.

DRUŠTVA.

Javno čitalnico otvori v nedeljo gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj v svoji knjižnični sobi, Vožarski pot št. 4. Čitalnica je odprta vsako nedeljo popoldne od 2. do 5. in je določena zlasti za delavce, pa tudi za vsakega drugega. Obisk čitalnice je brezplačen.

Družbi sv. Cirila in Metoda so poslali idrijski šestostolci 86 K — dar domovini na altar. G. Karol Mehora v št. Petru na Krasu je nakazal K 26,20. Ta vsota se je nabrala v gostilni pri »Kovaču« na avtomatičnem večeru dne 12. t. m. V št. Petru so uvedli avtomatične večere in zavedni rodoljub g. gostilničar Kovač daruje C. M. družbi vso svoto, ki se tisti večer nabere v avtomat. Hvala iznajdljivim narodnjakom v št. Petru, hvala g. Kovaču, ki naj bi našel vsepovsod med Slovenci posnemalec, ki naj bi tudi z avtomati podpirali našo Ciril-Metodovo družbo. Hvala!

— Akad. tehn. društvo »Tabor« v Gradcu priredi v torek, dne 26. t. m. svoj prvoletniški večer. Gostje dobrodošli!

Vojna.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

AVSTRIJSKO-RUSKI ODNOSAJI.

Dunaj, 23. novembra. Vsi znaki kažejo, da ruski zunanji minister Sasanov ne bo prodrl s svojo mirovno politiko, ker mu silno nasprotujejo razni dvorni krogi. Tudi car Nikolaj se baje nič preveč ne navdušuje za popustljivost in se strinja s stališčem ruskih vojaških krogov, da mora biti Rusija za vsak slučaj dobro pripravljena, da njena politika ne bo doživela tak fiasko, kakor l. 1908. Javna tajnost je, da Rusija pridno in hitro mobilizira svojo kolosalno armado. Baje je odrejena mobilizacija celih 24 armadnih zborov, nad poldrugi milijon vojakov. Ob pruski in avstrijski meji je že vse pripravljeno. Kljub temu, da skuša oficijalna Rusija svojo mobilizacijo prikriti, oziroma utajiti, so tukajšnji merodajni krogi trdno prepričani, da misli Rusija resno. Mednarodna situacija se je radi tega precej poslabšala, napetost med Avstrijo in Rusijo je pod pritiskom ruske mobilizacije stopilo sedaj precej v ozadje in težišče je padlo v Petrograd. Dejstvo, da Rusija stoji odločno na strani Srbije, katero hoče energično podpirati v njenih upravičenih zahtevah, postaja vedno bolj očitno. Zanimivo je tudi dejstvo, da se je današnjega sprejema kralja Petra v Belgradu razven grškega in bolgarskega poslanika udeležil baje tudi ruski poslanik Hartwig.

Dunaj, 23. novembra. V tukajšnjih političnih krogih se z vso gotovostjo zatrjuje, da je Sasonovo stališče vsled odpora javnosti ne vzdržljivo in da bo v kratkem podal demisijo. Položaj je zelo resen.

POVRATEK KRALJA PETRA IZ SKOPLJA V BELGRAD.

Belgrad, 23. novembra. Z velikansko nestrpnostjo je danes dopoldne velikanska masa naroda pričakovala na belgradskem kolodvoru svojega gospodarja, ki se je vrnil iz Skoplja v prestolno mesto. Ves Belgrad se je oblekel v praznično obleko, da kolikor mogoče sijajno in dostojno sprejme svojega ljubljene zmagovitega kralja. Na kolodvoru so bili zbrani vsi ministri z ministrskim predsednikom Pašićem na čelu, člani kraljevske hiše, vsi cerkveni in višji dostojanstveniki, občinski zastop z županom Davidovičem, bolgarski, grški in ruski poslanik in nepregledna masa ljudstva. Ko je došel slavnostni vlak v postajo, so zagrmeli silni klici: »Živel kralj! Živela Velika Srbija! Živel kralj osvoboditelj!« Kralj je bil očitno ganjen. V imenu mesta ga je pozdravil župan Davidović, nakar je kralj s spremstvom odšel takoj v stolno cerkev in prisostvoval slavnostni daritvi in potem odšel v konak. Belgrad je v zastavah.

NEMČIJA IN SITUACIJA.

Berlin, 23. novembra. Prihodu avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Berlin, pripisujejo politični krogi veliko važnost. Na vsak način se bo prestolonaslednik posvetoval z merodajnimi nemškimi krogi o nastali situaciji. Listi poročajo, da bo Nemčija Avstrijo na diplomatičnem polju sicer podpirala, vendar pa se čisto nič ne navdušuje za vojno, ampak se trudi, da ne pride do evropske katastrofe. Tudi se nemško stališče napram vprašanju srbskih luk ob Jadranskem morju ne strinja popolnoma z avstrijskim, ki je odločno proti dohodu Srbije k morju. Nemčija je pripravljena privoliti v kako kompromisno formulo. Glede avtonomije Albanije pa je trozveza popolnoma edina in bo v kratkem zopet precizirala v Belgradu to svoje stališče.

PRED ČATALDŽO.

Dunaj, 23. novembra. O situaciji pri Čataldži ni nobenih poročil niti iz turškega niti iz bolgarskega tabora. Današnje vesti zatrjujejo, da so vesti, da se je včeraj pričela nova bitka pri Čataldži, neresnične in da se nasprotno pogajanja glede premirja nadaljujejo.

SRBI MED ALBANSKI.

Skopje, 23. novembra. Srbska vojska, ki je prodirala proti Jadranskemu morju, je morala iti tudi skozi pokrajine, v katerih prebivajo katoliški Miriditi. Na svoje velikansko začudenje Srbi na tej poti nikjer niso našli niti na najmanjši odpor. Nasprotno. Poglavar katoliških Miriditov Marko Kole je šel osebno srbski armadi nasproti in izjavil srbskemu poveljniku, da bo z veseljem podpiral srbsko vladu, v kateri vidi rešitev kristjanov iz turškega jarma. Katoliškim Albancem so dosedaj od vseh strani obetali osvoboditev, a Miriditi je prva prinesla srbska armada, kar svidobilo z veseljem pozdravljajo. Miriditi se bodo trudili, da se izkažejo zato Srbom hvaležne. Marko Kole je tudi izjavil, da se bodo vsa miriditska plemena združila, da uvrstijo srbski režim.

Odgovorni urednik Radijskega ... Last in tisk »Učiteljske ... Ljubljani.

Advokat Fr. Kobler
je ustanovil svojo pisarno
v Ljubljani Sodna ulica 4.
(Vodnikova hiša).

Rabljen pisalni stroj

se po ceni proda. — Vprašanja naj se naslovijo pod »Pisalni stroj 100« na »Prvo anončno pisarno«.

Kinematograf

s 35 slikami dobi vsak, kdor pošlje 1 krono na naslov:

A. BAJT, Idrija.

Sprejem takoj v trajno delo izurjenega, bolj priletnega

ključarskega pomočnika

Jakob Preželj, instalater in ključavničarski mojster v Rudolfovem.

Brzojavka.

V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte

se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družine na dom postavljeno itd.

Gramofonske plošče

Plošče preje K 4-1, sedaj samo K 1-95. Velikanska zaloga gramofonov! Zahvalite cenike.

25 cm velike, dvostranske, priznane najboljše znamke prodajam radi velike zaloge pod last. ceno

K 1-95 K

Fr. P. Zalec, Ljubljana Stari trg 9

Naifnejši

ŠPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veletrgancem 250

M. ROSNER Co.

v Ljubljani, poleg pivovarne »UNION«.

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatino in srebrnino

Ljubljana, Sv. Petra cesta 44

Za vsako prl meni kupljeno kakor tudi popravljen uro jamčim 1 leto

Lastna delavnica za popravila in vsakršna v mojo stroko spadajoča nova dela.

Štampilje
vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj kavčkovih štampilj.
Ljubljana, Stari trg št. 20.
Ceniki franko.

Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu, kot pristni želodčni liker

Bilzu in daleč
Vse ga pozna,
Kdor ga ima,
Ima zdravje doma!

Zahtevajte pristni »FLORIAN«
Zavračajte ponaredbe!

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Specialna trgovina finih ročnih del **TONI JAGER**

v Ljubljani, Zidovska ulica 5.
Predtiskarija. — Tamburiranje. — Montiranje. — Plisiranje.

! Pozor trgovci !

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici pod tovarniško ceno.

Proda se ali v najem odda novozidana enonadstropna

: HIŠA :

ob Dolenjski c. pri Ljubljani, v kateri je vpeljana dobra špecerijska trgovina z deželnimi pridelki.

Pojasnila daje „Obrtno pomožno društvo v Ljubljani“, Kongresni trg 4, I. nadstropje.

Pozor! Pozor!

Kdor hoče imeti lepo

električno razsvetljavo, naj se oglasi pri trg. zastopniku

Francu Železniku, v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, I. nadstr.

Največja in najcenejša zaloga električnih

„Ergo Wolfram“ žarnic.

KLOBUKI

moderno nakiteni, oblike, kakor vse potrebščine za modistke prodaja ceno:

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg št. 21.

: Popravila točno in najceneje. :

Trboveljski kosovni premog 100 kg K 2'80—K 3'36,

Trboveljski kockovni premog 100 kg K 2'64—K 3'20.

Trboveljski orehovni premog 100 kg K 2'48—K 3'—.

Češki salonski zvezdni briketi znamka P. B., izvrstno gorivo, 100 komadov K 1'60—K 1'80.

Trda in mehka bukova drva v polenih in nacepljena dobavlja točno **L. Schiffer, Ljubljana,** Dovozna cesta, tir Južne železnice.

Posebna specialiteta likerija

Posebna specialiteta likerija

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, pu-
ljenega 2 K; boljsega 2'40
K; prima polbelega 2'80K,
belega 4 K; belega puha-
stega 5'10 K; vefinega
snežnobelega, puljenega,
6'40 K, 8 K; puha sivega
6 K, 7 K, belega, finega
10 K; najfinejši prsi puh 12 K. Naročila od 5 kg
naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rde-
čega, modrega, belega
ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi,
60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stano-
vitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K
zglavnice 8 K, 3'50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga,
140 cm šir. 13 K, 14'70 K, 17'80 K, 21 K, zglavnica,
90 cm dolga, 70 cm šir. 4'50 K 5'20 K, 5'70 K, spodnja
pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga,
116 cm šir. 12'80 K, 14'80 K. Razpošilja se po po-
vzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko
zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni
cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice št. 790, Češko.

Konfekcijska trgovina

MAČEK & KOMP., LJUBLJANA

založniki c. kr. priv. južne železnice

Franca Jožefa cesta št. 3

priporoča veliko izbiro jesenskih novosti za gospode in dečke.

Naročila po meri se izvrše točno in solidno, —
Strogo realna postrežba. — Najnižje cene.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica št. 5.

največja zaloga moških, dam-
skih in otroških čevljev, čevljev
za lawn-tenis in pristnih
goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev
po vseh cenah.

!! Sijajna zmaga !!

v damskih raglanih.

Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej,
kateri so stali preje od 40—60 K.

Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih sukenj in oblek.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Odda se:

Za februarjev termin 1913:

lep, velik lokal

pripravljen za trgovino, odvetniško pisarno itd. v
dobri legi mesta.

Za februarjev termin 1913:

lokal za trgovino

v najlepši in tudi najprometnejši legi mesta
Za takoj: Užitnine prost

lokal za skladišče

pripravljen tudi za delavnico itd., eventualno z
vporabo lepega dvorišča.

Različne lokalitete

(šupe) z velikim okolo ležim prostorom,
prapravo za stavbenike ali sploh za obrtnike, ki
rabijo velika skladišča tudi na prostem.

Natančnejše se poizve:

v pisarni št. 12 v hotelu pri „Maliču“
nasproti glavne pošte.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad
K 8,000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

C. kr. priv. splošna prometna banka

podružnica Ljubljana, preje I. C. MAYER.

Ker je avstro-ogrška banka opetovano povišala obrestno mero smo tudi mi v položaju
povišati obrestno mero za denarne vloge

do nasprotne odredbe s 1. decembrom 1912 sledeče:

Za vloge na hranilno knjižico 4 1/2 % na leto

„ „ „ vložno „ 4 3/4 % „ „

„ „ „ tekoči račun 5 % „ „

V vsakem slučaju se prične obrestovanje z delavnikom po
dnevu vloge in neha z delavnikom pred dnevom dvignjenja.

Za vložne knjižice plača banka 2 % rentni davek sama.

Ravnateljstvo.